

שמירת מקדש

בפרשתנו מבוארת מצות שמירת המקדש, דכתיב (א' נ) ואתה הפקד את הלויים על משכן העדת ועל כל כליו וגו' וסביב למשכן יחנו, ועוד כתיב שם (נ"ג) והלויים יחנו סביב למשכן העדות ולא יהיה קצף על עדת בני ישראל ושמרו הלויים את משמרת משכן העדות, ובפסוקים נאמר בפסוקים אלו דין שמירת המקדש, (וע"ש בחי' מרן רי"ז הלוי "י"ל דשני הפסוקים הם שני דברים נפרדים דשני דינים בחנית הלויים סביב המשכן, חדא מצות שמירת המקדש שהיא מצוה הנוהגת לדורות והיא מכלל עבדות הלויים כמבואר ברמב"ם פ"ג מכלי המקדש... ושנית דשלש מחנות היו במדבר מחנה שכניה ומחנה לוי...").

ובפ' קרח (במדבר פ"ז מפס' כ"ז) ויאמרו בני ישראל אל משה לאמר הן גוענו אבדנו כלנו אבדנו, כל הקרב הקרב אל משכן ד' ימות האם תמנו לגוע: ויאמר ד' אל אהרן אתה ובניך ובית אביך אתך תשא את עון המקדש ואתה ובניך אתך תשא את עון כהנתכם: וגם את אחיך בני לוי שבט אביך הקרב אתך וילוו עליך וישרתוך ואתה ובניך אתך לפני אהל העדת: ושמרו משמרתך ומשמרת כל האהל וגו'. וברש"י: למשה אמר שיאמר לאהרן להזהיר על תקנת ישראל שלא יכנסו למקדש. ומקורו בספרי. ובפסוקים מתבאר כאן שמצות שמירת המקדש נתחדשה אחר שאמרו בני ישראל כל הקרב הקרב אל משכן ד' וגו', וע"ז הוא דנאמרה מצות שמירת המקדש, אולם צ"ע דבפ' קרח משמע דכל דין שמירת המקדש נאמר רק אחר שאמרו הן גוענו וגו', והרי מצות שמירת מקדש נאמרה כבר כאן בפ' במדבר. והנה הרמב"ם כ' בפ"ח מבית הבחירה ה"א שמירת המקדש מצות עשה ואע"פ שאין שם פחד מאויבים ולא מלסטים שאין שמירתו אלא כבוד לו אינו דומה פלטרין שיש עליו שומרים לפלטרין שאין עליו שומרים עכ"ל, והנה מד' הרמב"ם מבואר דאינו אלא משום כבוד, אולם יש שפ"י דהוא גם שמירה שלא יכנסו זרים, וכך משמע לכא' מל' הכתוב שבני ישראל אמרו הן גוענו וגו' וע"ז נאמר להם דין שמירת המקדש, והיינו לשמור שלא יכנסו זרים וע' באמבואה דספרי.

והנה יעוי"ש עוד ברמב"ם שהשמירה היתה רק בלילה, ובמל"מ הביא מהמפרש בריש מס' תמיד דשמירה היתה בין ביום ובין בלילה, וכ' דדבריו תמוהים, וע' גם במנ"ח מצוה שפ"ח מה שהביא מס' באר שבע שתמה על המפרש ע"ש.

וה' אפ"ל בד' המפרש דבאמת ב' דינים נאמרו בשמירת המקדש, חדא משום כבוד וזהו מה שנאמר בפ' במדבר וזה אה"נ דלא היה כי אם

בלילה וכמשי"כ הרמב"ם, אולם בפ' קרח נתחדש גם דין שמירה שלא יכנסו וזה הרי שייך בין ביום ובין בלילה, וזהו מה שנתחדש בפ' קרח. אך צ"ע בפ' במדבר פ"ג פ"ו שנאמר שם הקרב את מטה לוי והעמדת אתו לפני אהרן הכהן ושרתו אתו: ושמרו את משמרתו וגו', ופ"י רש"י "ושרתו אתו ומהו השרות ושמרו את משמרתו לפי שמירת המקדש עליו שלא יקרב זר כמו שנאמר אתה ובניך ובית אביך אתך תשא את עון המקדש והלויים הללו מסייעין אותם זו היא השירות", ומבואר שגם בפ' במדבר נאמרה המצוה לשמור שלא יכנסו זרים, וכ' רש"י כמו שנאמר בפ' קרח, וצ"ב לפ"ז מה נתחדש בפ' קרח, וצ"ע, וגם בש"י הרמב"ם דשמירת המקדש היא רק בלילה ודאי דא"א לומר ככל הנ"ל וצ"ע.

הרהור כדיבור בספירת העומר

בשוי"ע ס"י תפ"ט ס"ד מי ששואל אותו חבירו בין השמשות כמה ימי הספירה בזה הלילה יאמר לו אתמול היה כך וכך שאם יאמר לו היום כך כך אינו יכול לחזור ולמנות בברכה, וע' במ"ב דהיינו למ"ד מצות אין צריכות כוונה ואף דקימ"ל צריכות כוונה לענין ברכה צריך להחמיר ולחוש להך דעה.

וק' למ"ד הרהור כדיבור דמי א"כ איך אפשר לברך על ספירה, שהרי קודם הספירה חושב איזה מספר היום וא"כ כבר יצא יד"ח למ"ד מצות א"צ כוונה ושוב אין יכול לברך, וע' במ"ב ס"ק כ"ח כי דלכתחילה אין לו לברך א"כ ידע מתחלה איזה יום היום, וע' בבאור"ל ס"י ס"ב ס"ד דקימ"ל הרהור לאו כדיבור דמי, אבל מ"מ ד' הרמב"ם והסמ"ג דהרהור כדיבור דמי, וע"ש בשם בעה"מ דמאי דקימ"ל הרהור לאו כדיבור דמי הוא מספק דאורייתא לחומרא וא"כ בשאר ברכות אם ברך ע"י הרהור יוצא בדיעבד, וא"כ ק' כנ"ל שאם הרהור ספירה בלבו כבר יצא ואין יכול לברך. ואולי כיון שדרכו לספור בפה הרי שבהרהור הוי כמו שמכין שלא לצאת יד"ח וזה לא יצא אף למ"ד דמצות א"צ כוונה וביותר שהרי הרהור בלבו כדי שידע לספור בפיו וא"כ י"ל שכוונתו שלא לצאת בהרהור. שוב הראוני שהק' כן בכתבי קהלות יעקב החדשים ח"א ס"י ב'.

ובק"ר אורה ברכות פרק א' (ד"ה והנה לא נתבאר) כ' "דהא מצינו כמה מצות של דיבור דאינו יוצא בהרהור כמו הגדה של פסח וקידוש היום וספירת העומר", ולפ"ז ל"ק. אמנם יל"ע מנ"ל לא.

וי"ל דהנה בירושלמי שקלים פרק ו' ה"א אי' כיצד היו הלוחות כתובים ר' חנינה בן גמליאל חמשה על לוח זה וחמשה על לוח זה ה"ד ויכתבם על שני לוחות אבנים חמשה על לוח זה וחמשה על לוח זה ורבנן אמרי עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה ה"ד ויגד לכם את בריתו אשר צוה אתכם לעשות עשרת הדברים עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה כו', והיינו דעל כל לוח היו כתובים כל עשרת הדברים, וע"ש עוד דר"ש בן יוחאי אומר עשרים על לוח זה ועשרים על לוח זה והיינו דהיו כתובים על כל לוח עשרת הדברים מב' עבריהם ור' סימאי אומר ארבעים על לוח זה וארבעים על לוח זה ע"ש, ועכ"פ למ"ד דהיו כל הדברות כתובים על כל לוח א"ש דמס' וסמך שבבי הלוחות בנס היו עומדים. וא"ש גם ה' וכתוב בהם שמירת שבת שהיה כתוב שבת בב' הלוחות למ"ד שעשרה על כל לוח. אמנם יעוי' רש"י שה"ש פ"ד ה' כתאומי צביה ומבואר ברש"י שהלוחות היו ה' על כל לוח. וכן ברש"י פ' נשא במדבר ז' י"ט על הפסוק אילם חמשה עתים חמשה כבשים בני שנה חמשה, "שלוש חמשות כנגד חמשה חומשין וחמש הדברות הכתובין על לוח אחד וחמש הכתובין על השני".

קביעות חג השבועות

בשו"ת ראשית בכורים להגאון ר' בצלאל הכהן ז"ל מוילנא ח"ב סי' ד' כ' לדון שהרי כל זמנו של חג השבועות הוא ע"י ספירת חמישים יום, והשתא יש לדון דקטן שלא ספר לא יתחייב בחג השבועות, והביא שם מס' קול אליהו שאם לא ספרו ספירת העומר לא יביאו שתי הלחם בשבועות, ובאמת שהוא פלא לומר כן דתלוי כל אחד בספירתו וכל שלא ספר לא יתחייב בחג השבועות, ויותר פליאה הוא מה שהק' שם דא"כ להסוברים שספירת העומר בזה"ז הוא דרבנן א"כ איך יחול חג השבועות, והוא פלא נפלא שהרי אין לשבועות זמן מלבד שהוא אחר שסופרים חמישים יום, וכיון שבה"ז אין דין ספירה איך יחול חג השבועות, וע"ש שע"כ שהוא בזה"ז דאורייתא שהרי כתיב לדורותיכם, וציין לנודע ביהודה תנינא או"ח סי' פ"ז שדן למה כתיב לדורותיכם בחג השבועות ע"ש, גם קצ"ב שלפ"ז למה כ' רק שלא יביאו שתי הלחם והרי לכא' עצם החג יהיה תלוי בספירה ואם לא יספרו כלל לא יהיה חג שבועות, וצ"ע.

והגר"ד לנדו שליט"א אמר [לעורך] שבודאי אינו כן, אלא שבועות תלוי רק בחמישים יום שבין פסח לעצרת ולא בספירת הגברי את החמישים יום אלא בעצם קיומם דאחריהם חל חג השבועות.

חכם לב יקה מצוות

הננו להודיע כי באמתחתנו אוצר בלום של חידושים נפלאים לחג השבועות מאת מו"ר. ברצוננו להדפיס לכבוד הרגל גליון מורחב ומהודר. אולם אין הקומץ משיביע את הארי ובהעדר מימון לזה – ניאלץ להדפיס גליון במתכונת הנוכחית. המעוניין ליטול חלק במצוה יפנה למערכת

ובר"ה ל"ה א' אמר ר"א לעולם יסדר אדם תפלתו ואח"כ יתפלל א"ר אבא מסתברא מילתא דר' אלעזר בברכות של ר"ה ושל יוה"כ ושל פרקים אבל דכל השנה לא כו' והא דרב יהודה מסדר צלותיה ומצלי שאני רב יהודה כיון דמתלתין ימין לתלתין יומן הוה מצלי כפרקים דמי, וכ"ה בשו"ע סי' ק', ולכא' ק' למ"ד הרהור כדיבור הרי כשמסדר התפילה ומהרהר בה כבר יצא יד"ח וא"צ לחזור ולהתפלל.

אלא שברמב"ם נ' שלענין תפלה לא אמרי' הרהור כדיבור דמי והאריך בזה בקר"א שם, וגם העירני בני נ"י דמשכח"ל שיסדר תפילתו קודם יו"ט. ועוד י"ל שא"צ לסדר אלא ברכה אמצעית שהרי ג' ראשונות ואחרונות שוין לכל השנה, ובברכה אמצעית לחוד לא יצא ידי תפלה, וצ"ע בתפלת ר"ה ויו"כ שיש הוספה בכל ברכה וא"כ צריך לסדר את כל הברכות וא"כ יצא ע"כ ידי תפילה.

וא' תי' שהרי כוונה באבות מעכבת, וכשמסדר את תפילתו אין מכוין באבות.

והגר"ד לנדו שליט"א אמר שכשמהרהר על דעת לסדר את התפילה לא חשיב תפילה ואין יוצא בזה.

ועכ"פ תי' אלו ל"ש בספירת העומר וק' כ"ל.

והנה בטו"א בחגיגה באבני שהם דף י' הק' בהא דתנן המתכוין לומר תרומה ואמר מעשר, מעשר ואמר תרומה, עולה ואמר שלמים, שלמים ואמר עולה לא אמר כלום עד שיהיה פיו לבו שוים, ומשמע שגם מה שנתכוין לומר לא מהני, ומהא דכיון דגמר בלבו לעולה למה לא חל שהרי בהקדש חל במחשבה וכן תרומה חל במחשבה, ותי' בטו"א דהיכא שגמר בלבו להוציא בשפתיו לא מהני בלבו ע"ש ובקר"א נדרים דף ב', ולכא' הכוונה שכל שרצה לומר דעתו שלא יחול במחשבתו אלא יחול בדבורו, וא"כ אין זה ענין לכאן, דאם מצות א"צ כוונה הרי ממילא הוי נעשה מצוה.

אולם י"ל דכל שחושב לומר בפה הרי שאין למחשבתו חשיבות וע"כ לא מהני וס' זו שייכא גם בדבר שא"צ את דעתו דמ"מ אין לזה חשיבות, [ו]דוגמא לדבר מצינו בקדושין י' ע"א דכל הבעל דעתו על גמר ביאה ובפשוטות דעתו לקנות בגמר ביאה, אבל בריטב"א קידושין דף ע"ז מבואר דמה"ט אין נעשית זונה עד גמ"ב, ומבואר שכל שרוצה לעשות גמ"ב אין חשיבות לתחילת ביאה, וכע"ז י"ל כאן. ועוד דוגמא לזה בזבחים פ"ב ב' דאף שדם חטאת שנכס להיכל פסולה, אבל אם דעתו היה להכניסו לפני ולפנים, לא נפסל בכניסתו להיכל עד שיכנס לפני ולפנים].

לוחות הברית

בתפלת שחרית של שבת ושני לוחות אבנים הוריד בידו וכתוב בהם שמירת שבת כו', ובפ"י שיח יצחק עמד על הלשון וכתוב בהם והרי שבת כתובה רק בלוח אחד.

ובשבט ק"ד ע"א דאמר רב חסדא מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין, והנה בה' דברות הראשונות מצינו כמה פעמים אותיות מ' וס', אבל בה' דברות אחרונות לא מצינו אותיות מ' וס' והרי רב חסדא נקט מ' וס' שבלוחות בלי רבים.